

**VRBIS HIEROSOLY-//m[a]e, Templiq[ue] in ea origo, &
ho//rum rursus excidium, profana-//tio, aliaeq[ue] uariae
fortuna**

Langen, Rudolf von

Coloniae, Jan. 1517

VD16 L 341

De auersione Israelis a dei cultu, ad uitulos aureos, per Hieroboam regem.
Et quomodo fœda colendi uitulos, p[oe]nitas ap[u]d Iudæos ab Api
Aegyptio[rum] de emanauit, q[ua]lis[que] hic Apis fuerit ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71344](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71344)

perrexisse, omnesque gentes, ut in quibus incidere subegisse. In regionibus autem eorum, quos bellaces libertatisque studiosas reperit. Cippos statuebat inscriptos literis sui nominis, & patriæ, & quæ referrent ipsum illos uel subegisse. Quarum uero urbes sine uel resistentiæque cepisset, his Cippos inscripsit his litteris, quas scripserat eis gentibus, quæ uiriles extiterant cum mulierum genitalibus. Planum facere uolens, illos nequaquam uirum
Herodotus Herodotus extitisse. Refert præterea eodem loco Herodotus, Phœnices, & Syros, qui sunt in Palæstina (Iudeos procul dubio significans) circumcisionem didicisse. Dicit namque Aegyptios, Colchos, & Aethiopes ab initio statim putreda circumcidere, quam sane rem ab Hebræis cum in Aegypto morarentur hi populi didicere. Tradunt hunc Sesostrim scriptores cæteri, ab Aegypto cum uictore exercitu ad Hispanos penetrasse, quod Lucanus decimo
Lucanus suæ Pharsalicæ innuit, dicens.

Venit ad occasum mundi que extrema Sesostris.

Et Pharios currus regum ceruicibus ægit.

Hoc est, in triumphantis modum captiuos reges duxit cathenatos, ante currus Pharios, id est Aegyptios, ut quasi currus triumphales trahere uiderentur. Hactenus de prima templi profanatione hæc dicta sint.

¶ De auersione Israelis a dei cultu, ad uitulos aureos, per Hieroboam regem. Et quomodo foeda colendi uitulos, penitus apud Iudæos ab Apis Aegyptiorum deo emanauit, quibus hic Apis fuerit multorum sententiæ, ac duarum tribuum & dimidiarum, in Assyrios translatione, institutioneque Olympiarum. ¶ Caplm. V.

Erum antequam captiuitatem & euer-
 sionem, quæ sub Chaldæis facta est, at-
 tingamus, uidetur operæpretium decē
 tribuum in Assyrios trāslationē sum-
 matim perstringere. Qñ ambo regna ob magnitudinē
 flagitiorū dignas dño p. pphetas cōminante pœnas de-
 dere. Hieroboā igit filius Nabath de tribu Effraim &
 Ioseph, decē tribubus in Samaria, quæ (ut diximus) re-
 gnū Israel dicebant, impauit. Hic regnū adeptus ani-
 mo reuoluit, si populus, ut solebat, ter in anno Hiero-
 solymā ascenderet, templi maiestate, ordine cerimo-
 niarū, & totius diuini cultus pulchritudine conspecta-
 fore, ut se trucidato, ad Roboam Salomonis filium re-
 uerteretur, fecit igitur & ipse in decē tribubus, taber-
 naculum, non dei, sed idolorū. Aureos em̄ (ut populū
 auerteret a cultu dei) uitulos in Dan & Bethel collo-
 cauit, aras sacerdotescq; instituens. Hunc spurcissimū
 in populo Hebræorū colendi uitulos ritum ab Egy-
 ptijs didicere, qui Apim deum ipsorū in uitulo uene-
 rātur. Nam teste Plynio in octauo naturalis historiæ. Plynio.
 Bos insignis ex improuiso illis apparet, quē certo tē-
 pore detinēt, & adorāt. Solinus etiā in mltis de eodē, Solinus
 hæc in Collectaneis refert. Inter om̄ia quæ Aegyptus
 habet digna memoratu, præcipue bouē mirantē, Apim
 uocant. Hunc instar colunt numinis, insignē albæ no-
 tæ macula, quæ dextro eius lateri ingenita, corniculā-
 tis lunæ refert faciem. Herodotus uero libro historiae Hero-
 rum tertio ait. Apim illum quem Græci ἐπαφορῶν ap-
 dotus. pellant. Longo temporis interuallo apparere solitū,

aiuntq; Aegyptij euacca genitum, quæ nullum aliis
 foetum concipere possit, sed fulgure ictam concipere
 Heroz ex eo Apim, pergit Herodotus, hic uitululus qui appel
 dotus. lat Apis. huiusmodi habet signa, toto corpore est nis
 ger, in fronte habes candorem figuræ quadratæ, in ter
 go effigiem aquilæ, quem adductum ad se cum in fes
 more uulnerasset rex Cambyfes, qui primus ex Perfa
 rum regibus subiugauit Aegyptum, dicebat. Dignus
 sane Aegyptijs deus, uanissimam eoz subsannans su
 perstitionem. Ac plura de eo & ipse quidem Herodo
 tus, ac alij magni tradiderunt auctores. Quo modo eti
 am Osirim quem in serpente colunt, Apim credunt
 Cicero. Aegyptij. Quia (teste Cice. in. iij. de nat. deoz) oë fe
 re genus bestiarz Aegyptij cõsecrauerūt. Quod & le
 Iuuenal pidissime Iuuenal tetigit, in saty. ad Volusium cū ait.
 Quis nescit Volusi bithynice qualia demens,
 Aegyptus portenta colat: crocodilon adorat
 Pars hæc, illa pauet saturã serpentibus ibim. Et post
 Oppida tota canē uenerant, nemo Dianã. (pauca.
 Porrum, ut cepe nefas uiolare, ac frãgere morsu.
 O sc̃tas gentes, qbus hæc nascunt in hortis Numina,
 Virgil. & cætera multa. Virgilius etiam in octauo Aeneidos
 eos deridens ait, suo more, quasi Iuno & Minerua po
 tius monstra q̃ dij sint.
 Omnigenumq; deum monstra, & Iatrator Anubis,
 Contra Neptunum, Venerem, contraq; Mineruam.
 Nam & Anubim in cane uenerantur, Iouem in aries
 te, qui Hammon appellatur. i. arenosus. Solem in Osi
 ri serpentis effigie, Eundem postea in Apide (ut dixi

mus) titulo. A pis iste postea Serapis, id est sepulchrū
Apis, quasi σογός Apis' uocatus est, ut diuus Aug⁹ in
decimooctauo de Ciui. dei. ex Varronis meminit sen
tētia. Ideo Cice. in. iij. de natu. deorū de pluralitate dis. Cicero.
purās deorū, introductum ab eo Balbum dicētē facit.

Quid dicis si dij sūt, quos colimus, & accepimus? Cur
non in eodem genere Serapim Ibiq; numeremus? &
plura reliqua. Huius Serapis ingēs templū apud Ales
xandriam fuit, ut Macrobius meminit in saturnalibus Macro.
dicens. A egypto adiacet ciuitas quæ conditorē Ales
xandrū Macedonē gloriatur, Serapim atq; Isim cultu
per e attonite ueneratiōis obseruat, omnē tñ illam ue
nerationē Soli se sub illius nomine testat impendere.

Quāuis ad physicam rōnē more suo stoicando Macro
bius, omia ista referre conet. Durauitq; nefandissimus
eius cultus, & tēplū hoc, ad pijsimi & orthodoxi prin
cipis Theodosij maioris annū octauū. Tunc em apud

Alexandriā tēpla idolorū destructa scribunt. In qbus
Serapis huius antiq̄ssimū & notissimū templū, & mas
ximū simulachrū, qd' q̄si quedā colūna (ut ait Hiero.)
ruentē sustētabat idolatriā, religiosissimi impatoris sū
ma in deū gratulatiōe subuersum ē, ut in ult. Eccliaft.
histo. lib. descriptū legimus. De tēplo aut hoc Serapis
aut Serapidis, qd' Serapiū scriptores uocāt. An. Mar

cel. scribit ingens. Int que eminet Serapiū, qd' licet mi
nuat exilitate uerborū, arrijs tñ, colūnarijs āplissimis,
spirātibus signorū signētis, & reliq; operū m'itudine,
ita ē ornatū, ut post Capitoliū quo se uenerabil' Roma
in g'nū attollit, nihil in orbe irax; ambitiosius cernat.

Anne
us Mar
cellinus

^{de hoc} Hucusq; de Apide Egyptior; deo, unde nefandus Iu-
 daeis mos inoleuit vitulos adorandi. ¶ Hieroboam ue-
 ro sceleratus, & in impietate persistens, dum in altari
 quod vitulis in Bethel extruxerat, sacrificaret. mitti-
 tur ad eū propheta domini, qui diuino admonitus spi-
 ritū altari ruinam minabatur. Nasciturq; domui Da-
 uid filium Iosiam nomine prænunciat, qui sacrilegor;
 ossa sacerdotū, ex imis eruta sepulchris, in eo sit com-
 busturus. Et dum continuo altare ipsum ingens & ro-
 bustum diuina uirtute scinderetur, effundereturq; ob-
 latio. Obduratus tamē & pertinax, in sacrilego rex cul-
 tu, extensa manu, sanctum domini uatem apprehendi
 iussit. Arescit illico cum brachio manus. Tunc demū
 timens orat, ut propheta pro se dominum deprecetur.
 Quo orante, manus brachiumq; restituntur, nec tamē
 emendatior factus, minabunda p. pphetam Achil-
 am accepta sententia, se cum omni generatiōe domo
 q; delendum, cum duobus & uiginti regnasset annis,
 deuotam Sathane animā reddidit. ¶ Succedūt ei in re-
 gno pari impietate reges plimi, per annos fere ducen-
 tos & uiginti, usq; ad Phacee filium Romelie, qui un-
 deuicesimus in Israel regnauit. In huius regni exordio
 Teglatphalassur rex Assyrior; magnam partem po-
 puli Iudæor; in Assyrios transtulit. Vastans em oēm
 trans Iordanem regionem, duas tribus & dimidiam ui-
 ctor secum abduxit. Et hoc captiuitatis decem tribuū
 fuit initiū. ¶ Hoc item tempore prima apud Græcos
 Olym- Olympias instituta scribitur, quæ quinquennio com-
 plebatur, quattuor annis in medio expletis. A quo tē-

pore græca de temporibus historia uera creditur. Nā ante hoc ut cuiquam uisum est, diuersas sententias putulerunt. Remus item & Romulus Romam imperij conditores ex Marte & Rhea Illia nascuntur. Remus Romulus

¶ De translatione totius regni Israel, per Assyrios intra montes Medorū (quos Caspios uocant) & qui sint hi montes. Et de Salmanassar & Sennacherib regibus, an unus uel diuersi fuerint. Caplm. VI.

Ost annos deinde nouem & triginta, q̄ Osee regis Isrl' nonus fuit, & Achas regis Iudæ undecimus, totius regni Israel. i. aliarū tribuum gētis Iudæ, quæ in parte erant Samariæ, subsequuta captiuitas est, uictæ a Salmanassar Assyriorū rege, quæ Salmanassar nonnulli eundem Sennacherib fuisse cōtendunt, trās- Sennassar. latēq; sunt intra mōtes Medorū, quos autores Caspi- Sennasos uocant. qui (teste Seruio super sexto Aeneidos) si charibnes sunt regni Assyriorū, septētrionem uersus, suntq; Caspij in Asia boreales maiori Armeniæ cōtermini, ubi por mōtes tæ sunt Caspiæ, quæ sunt uia quædam eosdem interse Portæ cans montes, & quæ ut Solinus ait itinere manufacto Caspiæ panduntur, longo octo milibus passuum, nam latituz Solinus do uix est plastro pmeabilis. De Salmanassar uero an idem fuerit, quem Sennacharib appellant, animaduertendum reor, quod Hieronymus noster lib. x. commentariorū in Esaiam ait. Legi in cuiusdam commentarijs, ingens eundem esse Sennacharib & Salmanassar, qui & Samariā capit, quod omnino falsum est. Sa
D